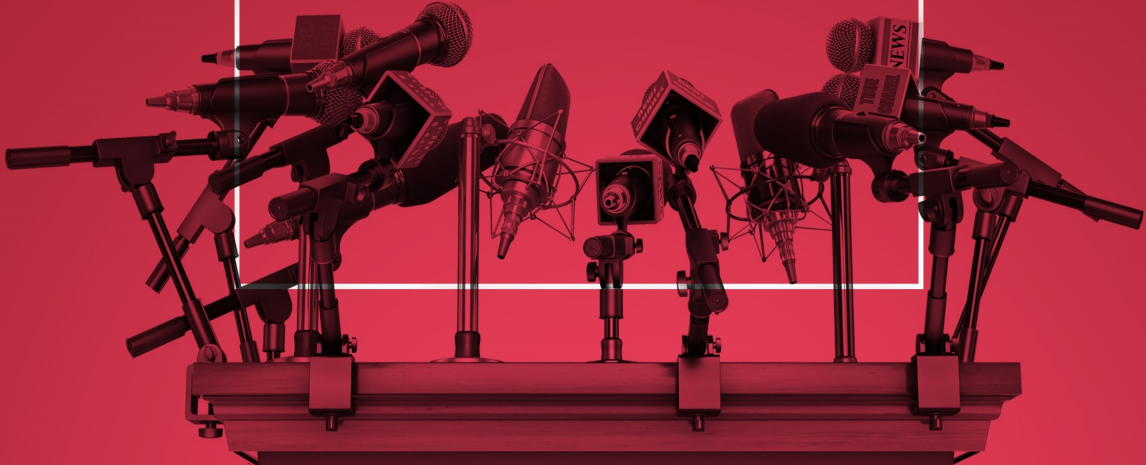

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

51. Bülten

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu) [i /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu)

ABD :Ne Ekerse Onu Biçiyor...Toplumsal Yozlaşma Son Evresinde...

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

Dünya’da menfaati bulunduğu ülkelere müdahale ederken, o ülke vatandaşlarına sözde özgürlük, adalet, demokrasi getireceğini vaat eden, ancak müdahale sonrası gerisinde kan, gözyaşı ve yoksulluk bırakan ABD bu kez ırkçılığa karşı çıkarılan yasalara, eğitime, sağlanan haklara rağmen siyahi vatandaşlarını da korumakta çaresiz kalıyor. Kan, gözyaşı ve yoksulluk bazı istisnalar dışında hep siyahilerle beraber. Virginia Eyaletinde polis’in siyahi ABD vatandaşını dizi ile boğazına basarak öldürmesi ne ilk ne de son olay olacaktır bu ülkede.

Coronavirüs nedeniyle 100 bine yakın insanın hayatını kaybettiği ve kaybetmeye devam ettiği sırada, alınan tedbirlerin kaldırılmasını isteyerek birçok eyalette gösteriler düzenleyen bu ülke vatandaşları değil miydi?

Okullara, alışveriş merkezlerine, ibadet yerleri vb. düzenlenen toplu katliam haberlerine alışık olduğumuz ABD ne ekerse onu biçiyor. Dünyaya düzen getireceği iddiasında ki bu sözde hegemonik güç bir kez daha çaresizlik içinde.

Üstelik okullara düzenlenen saldırıların çoğunu o okulun öğrencilerinin gerçekleştirdiği bir ülkeden söz ediyoruz.2013 yılından bugüne kadar 291 okul saldırısı sonucu büyük çoğunluğu öğrenci olmak 121 kişi hayatını kaybetmiştir. Aralarında 5-10 yaşlarında çocuklarında olduğu bu katliamların nedeni genellikle saldırganın psikolojik sorunlarına bağlanmış,çözüm için aynı nakaratla silahlanmanın önüne geçilsin denilmiştir. Bu konuda adım atmaya kalkanların karşısına silah üretici ve satıcıları çıkmış ve her seferinde geri adım atılmıştır.

ABD’de bilinen en eski okul katliamı patlayıcı ile gerçekleştirilmiştir.

Tarihe Bath School faciası” olarak geçen katliamda, 7-14 yaş arası öğrencilerin eğitim gördüğü okulun mali işler müdürü Andrew Kehoe, kendisi ve karısı dahil 45 kişiyi öldürmüş, 58 kişiyi yaralamıştır. Okulun inşa edilmesi için alınan emlak vergisinin, sahip olduğu çiftliğin ipotek edilmesine neden olması üzerine çıldıran Kehoe, aylar boyunca okul binasının altını dinamitle doldurarak patlayıcı düzeneği kurmuştur. 18 Mayıs 1927 gününün sabahı, evde karısını döverek öldürmüş, ardından çiftlik evini dinamitle havaya uçurmuştur. Daha sonra okula giderek kurduğu düzeneği ateşlemiş ve 38’i çocuk, ikisi öğretmen, toplam 45 kişiyi öldürmüştür. Bath School faciası, ABD tarihinin en büyük okul katliamı

olarak tarihe geçmiştir.Bu katliamı çok sayıda saldırı izlemiştir.En çok hayat kaybının olduğu saldırılar aşağıya çıkarılmıştır.

-Virginia Üniversitesi, 16 Nisan 2007, 32 ölü

-Sandy Hook İlkokulu, 14 Aralık 2012, 26 ölü

-Stoneman Douglas Lisesi, 14 Şubat 2018, 17 ölü

-Texas Üniversitesi, 1 Ağustos 1966, 14 ölü

-Columbine Lisesi, 20 Nisan 1999, 13 ölü

Diğer türde saldırılardan bazıları:

- 5 Eylül 1949 :New Jersey'in Camden kentinde, İkinci Dünya Savaşı'na katılmış bir asker 13 komşusunu vurarak öldürmüştür.

-1 Ağustos 1966 : 25 yaşındaki Charles Whitman, Austin kentindeki Texas Üniversitesi'ndeki saat kulesine çıkarak 16 kişiyi öldürmüş, 30 kişiyi yaralamıştır.

-18 Temmuz 1984 :California eyaletinin San Ysidro kentinde, 41 yaşındaki James Huberty, bir McDonalds restoranını basarak 21 çocuk ve yetişkini vurarak öldürmüştür.

-

-20 Temmuz 2012 : Denver kentindeki Aurora kentinde, 24 yaşındaki James Holmes, "Batman: The Dark Knight Rises" filminin galasını basmış ve 12 kişiyi öldürmüştür.

-2 Ekim 2017 :ABD'nin Las Vegas kentindeki bir konsere silahlı saldırı düzenlenmiştir. Saldırıda en 50 kişi hayatını kaybederken, 200'den fazla kişi de yaralanmıştır.

-29 Nisan 1992: ABD'nin Los Angeles şehrinde siyahi Amerikan vatandaşı Rodney King'i darp etmekten suçlanan dört Los Angeles polisinin mahkemede suçsuz bulunarak saliverilmesi üzerine başlayan olaylar sonucu toplumsal düzen altüst olmuştur. Olaylar sırasında yağmalama, saldırı, kundaklama ve cinayet olaylarına rastlanırken 53 kişi hayatını kaybetmiş[1], binlerce kişi yaralanmış ve 1 milyar doların üzerinde maddi hasar yaşanmıştır.

ABD sadece saldırılar sonucu hayatını kaybedenlerle kamuoyunda yer almıyor. Ölümlü suç oranlarında da ilk sırada. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi verilerine göre ABD’de her 100 bin yurttaşın maruz kaldığı ölümlü suç oranı 4,88 gibi çok yüksek bir rakama karşılık gelmektedir. Bu rakam Avusturya (0,51) ve Hollanda (0,61) gibi gelişmiş ülkelerin, Arnavutluk (2,28), Bangladeş (2,51) ve Şili (3,59) gibi gelişmekte olan ülkelerin bile ilerisindedir.

ABD toplumsal açıdan hiçbir zaman sağlıklı bir toplum olamamıştır. Toplumsal bütünlük yoktur. Toplum çok kırılıktır. 250 yıllık tarihi yüz kızartıcı suçlarla dolu olan ABD’nin hegemonik gücü ekonomik ve askeri gücüne dayanmaktadır. Bunu sağlayan ise 2 dünya savaşında elde ettiği avantajlardır.

Bugüne kadar topraklarında iç savaş dışında yıkıcı bir savaş görmeyen, şehirleri havadan bombalanarak asker -sivil demeden milyonlarca kayıp vermeyen, dünya savaşlarını her açıdan kayıplarla kapatan ülkelere karşı her açıdan avantaj sağlayan ABD bugün askeri ve ekonomik anlamda ulaştığı seviyeyi özellikle İkinci Dünya Savaşı ortamını çok iyi değerlendirerek elde etmiştir. 1929 ekonomik bunalımından ağır etkilenen ABD bu açığı İkinci Dünya Savaşı şartlarını iyi değerlendirerek doldurmuş, planlı bir harp ekonomisi uygulayarak ciddi kazanımlar elde etmiştir. 1940 yılında %15.7 olan işsizlik 1944 yılında %1.3’e indirilmiştir. Bu sayı düşüşünde silahlı kuvvetlere personel alımı da rol oynamakla birlikte esas düşüşü sağlayan ve bugün de ABD’nin lokomotif sektörü olan savunma sanayi olmuştur.

Savaş öncesi savaş uçağı ve tank üretimi 1200’er li rakamlar civarında olan ABD, savaş süresince 300 bin adet savaş uçağı, 72 bin savaş gemisi, 5000 bin ticari gemi, 17 bin tank, 17.4 milyon hafif silah ile bu süreçte dünyada üretilen askeri araç ve teçhizatın yaklaşık %40’ını üretmiştir. Bu şekilde elde ettiği gelir ile savaşı yoğun bir şekilde yaşayan ülkelere kredi vermiş, verdiği kredilerle o ülkelere askeri araç ve teçhizat satarak, ekonomisini sürekli canlı tutmayı başarmıştır. Savaş sonrası diğer ülkeler yaralarını sarmaya çabalarken, ABD Marshall yardımı adı altında bu kez bu ülkeleri kendine bağlı kılacak girişimlerde bulunmuş, elinde kalan veya savaş görmüş araç ve silahları yardım adı altında kredilendirerek ihtiyacı olan ülkelere satmayı başarmış, SSCB tehdidini Avrupa ülkelerinin üzerinde demoklesin kılıcı gibi tutarak NATO’yu kurmuş, NATO standardı adı altında araç ve silahlarını satabileceğı ortam yaratmıştır. ABD’nin SSCB veya şimdiki adıyla Rusya’yı çevrelemesinin altında, çevrelemede kendisi ile birlikte olan ülkelere harp silah ve aracı satmayı öncelikli hedef olarak görmektedir.

Stockholm Barış Araştırmaları Enstitüsü (SIPRI) verilerine göre 2019 yılında dünyanın askeri harcamaları 2 trilyon dolar civarında gerçekleşmiştir. Bu harcamaların 732 milyar dolar ile %38'i ABD'ye aittir. Harcamaların büyük kısmı silah satışı ile geri dönmüştür.

Savunma sanayini ana kazanç kapısı olarak gören ABD için silah satışının her yolu mübah olarak görülmektedir. Silah satabilmek için karşısında ki yapılanmanın devlet olmasının hiçbir önemi bulunmayan ABD, PYD/PKK örneğinde olduğu gibi vekil olarak kabul ettiği her türlü yapıya destek sağlamaya devam etmektedir. Bütün bunlara rağmen ABD girdiği hiçbir ülkede düzen sağlayamamış, çok ciddi harcamalara ve askeri kayıplara rağmen bu ülkeler (Irak, Suriye vb.)müdahale öncesinden daha kötü duruma düşmüşlerdir. Ayrıca, demokrasi özgürlük vb. değerleri ön plana çıkararak dünyaya şirin görünmek isteyen ABD aynı zamanda dünyadaki tüm darbelerin arkasında da yer almaya devam etmektedir.

Latin Amerikalılar şöyle der : “Amerika kıtasında sadece ABD’de darbe olmaz; çünkü sadece orada ABD büyükelçiliği yoktur.”

Ürettiği silahları sadece dışarıya satmakla kalmayan ABD bireysel silahlanmanın önünü açarak ülke içinde de silah satışlarını arttırarak savunma sanayini desteklemeye devam etmektedir. Şiddet tekeli modern devletler elinde tutmakla birlikte bazı ülkelerin bireysel silahlanma konusunda özgürlükçü bir tutum takındıkları görülmektedir. Bugün bir ABD örneğini konuşuyoruz. Ancak, İngiltere, Kanada gibi ülkelerde ABD gibi hareket etmektedirler.

Sivillerin devlet tarafından tanınan yasal bir hakka dayanarak silah edinmeleri olarak tanımlanan bireysel silahlanma ABD Anayasa’sının değişiklikler bölümünde, “Silah Taşıma Hakkı “olarak 2 nci madde de “Hür bir devletin emniyeti için iyi teşkilatlanmış milise ihtiyaç bulunduğundan, halkın silah edinme ve taşıma hakkına tecavüz olunamaz.” ifadesi ile yer almıştır. ABD bu sözde özgürlükçü davranışının bedelini giderek artan ülke içi katliamlarda ve gösterilerde görmektedir.

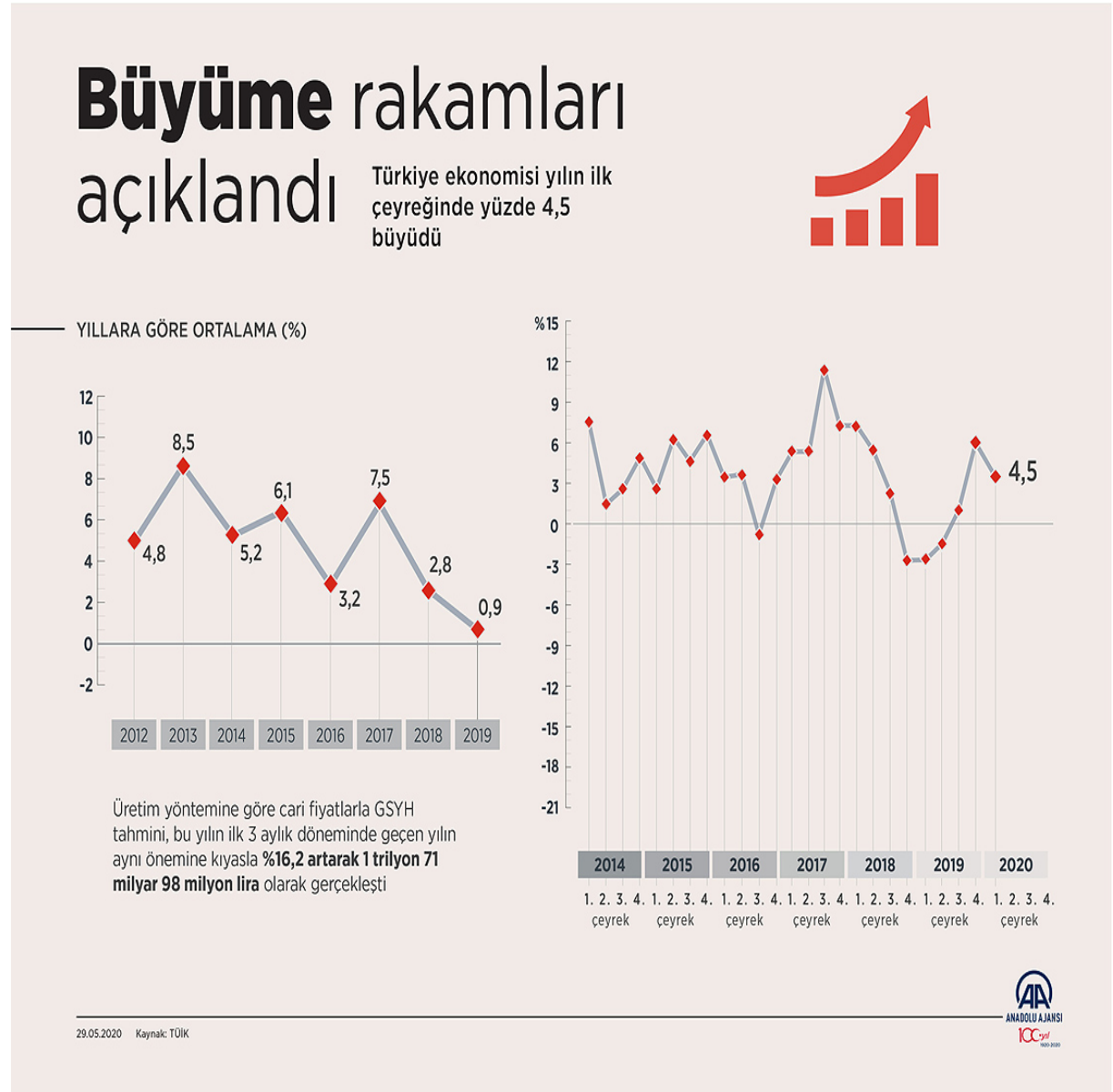
İçte ve dışarıda silahlanmanın ve silahlanmaya hoşgörü ile yaklaşmanın sonucu her geçen gün sayısı artan katliamlar, ırkçı davranışlar, toplumsal başkaldırıları,bozulan ekonomi ve sonuçta asla bir toplum olamayan ABD giderek hegemonik güç özelliğini yitirmektedir. ABD dışında elde edilen sonuçlar ABD vatandaşlarını ilgilendirmemektedir. Salgın sonrası etkileri daha çok hissedilmeye başlanacağı değerlendirilen ekonomik krizin toplumsal

yansımalarının büyük olabileceği öngörülmektedir. Ve bu süreç ABD içinde yeni devletlerin çıkması sonucunu dahi doğurabilir.

Kaynaklar:

<https://haber.sol.org.tr/dunya/abdde-okul-katliamlari-bitmiyor-saldirilarin-sebebi-nedir-228716>

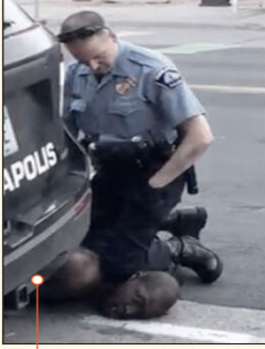
https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/abd-tarihinin-en-buyuk-katliamlari,XY7fn5_Mt0uQywD3kW5u-Q/UH_1xVkBp0q-zUS6mwFtQA

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/18793>

ABD'de bir haftadır gündeme siyahi Floyd'un ölümü damga vurdu

ABD'nin Minneapolis kentinde, 25 Mayıs akşamı George Floyd isimli 46 yaşındaki siyahi Amerikalının polis tarafından gözaltına alınırken hayatını kaybetmesi, 3 aydır Covid-19'la mücadele eden ülkede ana gündem maddesi oldu

Floyd'un, dakikalarca "Lütfen, nefes alamıyorum, lütfen!" şeklinde yalvarmasına, rağmen polislin acil sağlık ekipleri gelene kadar pozisyonunu değiştirmedeği görüldü

GEORGE FLOYD'UN ÖLDÜRÜLMESİ

- 20 dolar değerinde bir sahtecilik şüphesiyle gözaltına alınmak istenirken **Floyd, beyaz polislin dizini ensesine basması sonucu** nefesi kesilerek hareketsiz kaldı
- Floyd'un ambulansla kaldırıldığı **hastanede kısa bir süre sonra hayatını kaybettiği** açıklandı
- Olaya karışan **4 polislin görevine son verilirken** ülkede siyahilere yönelik orantısız **polis şiddeti ve ırkçılık tartışmalarının** fitili ateşlendi

MINNESOTA'DA ACIL DURUM İLAN EDİLDİ

Minnesota'da başlayan gösterilerde yağma ve şiddete polislin yetersiz kalması üzerine **28 Mayıs'ta eyalet genelinde acil durum ilan edildi**

Minneapolis'de **protestolar sırasında gerçekleşen kundaklama ve yağma** hadiselerinin önüne geçilmesi için **saat 20.00 - 06.00 arası kentte sokağa çıkma yasağı** ilan edildi

- Yasağa rağmen **gece boyu polisle çatışmalar devam etti**

HAFTA SONU GÖSTERİLER DAHA DA ŞİDDETLENDİ

- Hafta sonu en az **8 eyalette Ulusal Muhafız birlikleri** göreve çağırıldı
- 16 eyaletteki **25 şehirde gece sokağa çıkma yasağı** ilan edildi
- Washington'da Ulusal Muhafızlar göreve çağırıldı, **Beyaz Saray çevresinde geniş güvenlik önlemleri** alındı
- **New York'tan Los Angeles'a** ülkedeki birçok şehirde polisle göstericiler arasında **şiddetli çatışmalar** yaşandı

NEW YORK'TAKİ PROTESTOLARDA

345 gösterici gözaltına alındı,

33 polis yaralandı

MANHATTAN'DA

10 fazla iş yeri yağmalandı,

47 polis aracı hasar gördü

PHILADELPHIA'DA

4 polis aracı yakıldı,

13 polis yaralandı,

14 kişi gözaltına alındı

TRUMP OLAYLARDAN ANTIFA'YI SORUMLU TUTTU

ABD Başkanı Trump, protestoları şiddete dönüştürmekle suçladığı **Antifa grubunun "terör örgütü" olarak tanıyacıklarını** duyurdu

Trump'ın ABD'deki gösterilerden sorumlu tuttuğu Antifa nedir?

George Floyd

Polis tarafından öldürülen
ABD vatandaşı

ABD Başkan Donald Trump'ın, ülkede siyahi George Floyd'un ölümüyle başlayan protestoları "provoketmekle" suçladığı ve "terör örgütü" olarak tanıyacağını açıkladığı Antifa, ülkede bir kez daha gündeme oturdu

ANTİFA HAREKETİNİN KAYNAĞI

- Antifa kelime kökeni itibarıyla "anti faşist" ifadesinin kısaltılmış hali
- İlk olarak 1930'lu yıllarda Nazi Almanyası'nda ortaya çıktı
- Neo-Nazi, neo-faşist, beyaz ırkçı ve ırkçı hareketlere karşı çıkan hareket, son yıllarda dünyadaki konjoktüre de bağlı olarak, "alternatif sağa" karşı da bir "direnış" olarak öne çıkıyor
- Hareketin ana fikri, "Yeterince tepki gösterilseydi Adolf Hitler ve Naziler asla Almanya'nın başına gelemezdi." ideolojisine dayanıyor
- Grup için "sol eğilimli", "anti-faşist" ve "militan siyasi aktivistler" gibi nitelendirmeler de kullanılıyor
- 1980'lerin başında, ABD'de örgütlenmeye başlayan hareketin belirli bir merkezi ve lideri olmasa da zaman zaman belirli eyaletlerde toplantılar düzenlediği belirtiliyor

TRUMP'IN BAŞKAN SEÇİLMESİ HAREKETİ TEKRAR SAHAYA ÇIKARDI

2000'li yılların başından itibaren bir süre kabuğuna çekilen hareket, Trump'ın başkan seçilmesinin ardından yeniden sokaklara çıkmaya başladı

ANTİFA'NIN TAKTİĞİ NE?

ABD'deki gösterilerin birçoğunun "şiddet eylemine" dönüşmesinden sorumlu tutulan grup, siber ortamlarda da "aşırı sağcı" hareketlere karşı saldırılar düzenliyor

Grup, sosyal medya üzerinden yaptığı çağrılar ile "sağcı" ya da "ırkçı" olarak nitelendiği olaylara karşı, halkı sokaklara da çağırıyor

ANTİFA VE YPG/PKK'NİN İLİŞKİSİ NE?

Antifa'nın, terör örgütü YPG/PKK ile "DEAŞ ile mücadele" adı altında iş birliği yaptığı ve hareketin Suriye'nin kuzeyinde terör örgütünden eğitim aldığı yönündeki haberler de uluslararası basında yer aldı

01.06.2020

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/18829>

Afrika'nın en büyük petrol rezerv ülkesi Libya, bu zenginlikten mahrum

LIBYA'NIN HİDROKARBON KAYNAKLARI

(iç savaştan önce)

Afrika kıtasında kanıtlanmış en büyük petrol rezervlerine sahip ülkesi durumundaki Libya'da, hidrokarbon üretimi ve ihracatı son yıllardaki iç savaştan ciddi oranda etkilendi

HAFTER SALDIRILARININ PETROL GELİRLERİNE ETKİSİ BÜYÜK

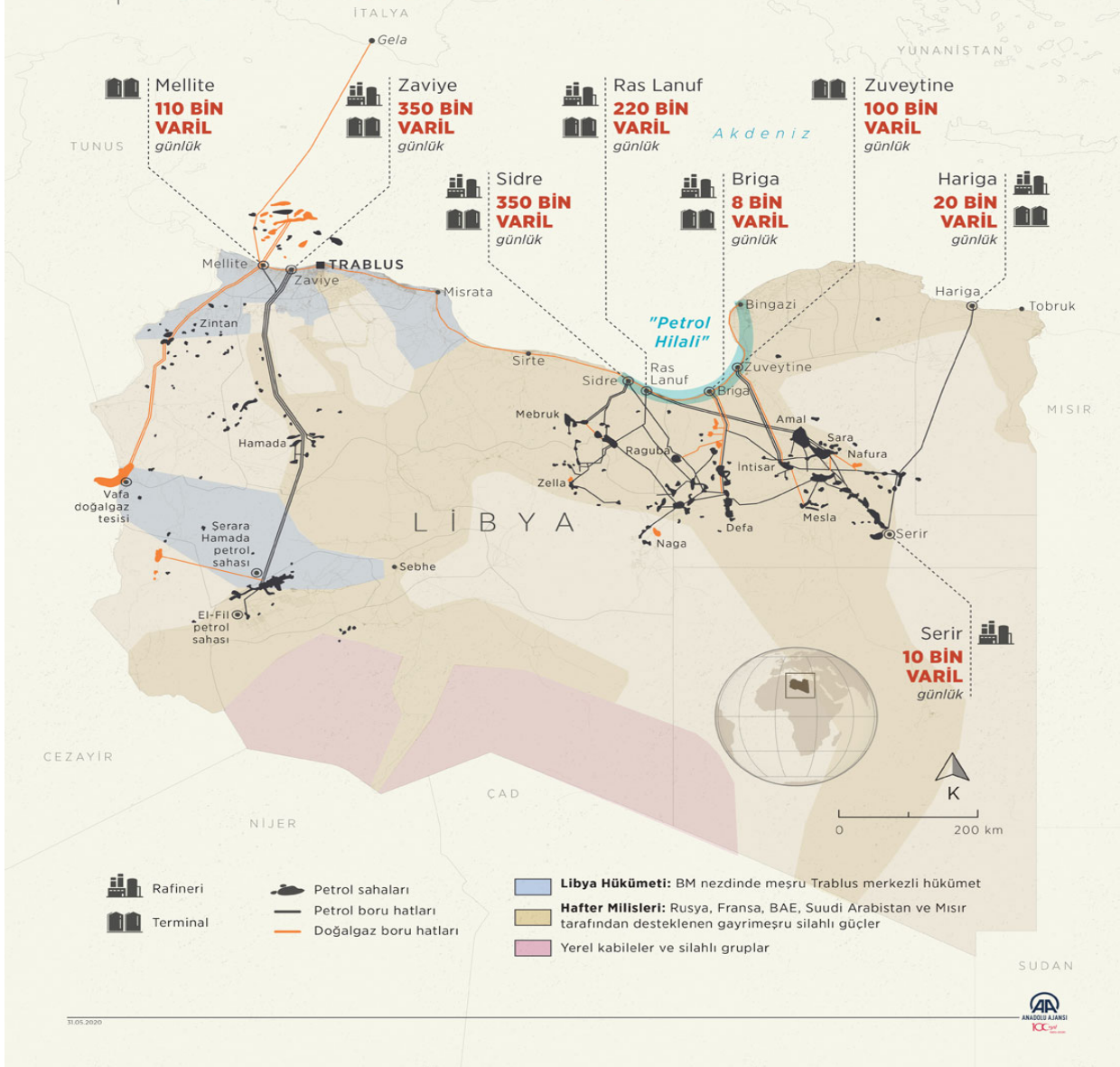
Libya'nın doğusundaki gayrimişru silahlı güçlerin lideri **Halife Hafter yanlısı grupların** son yıllarda ülkedeki petrol üretimi durdurmasının yol açtığı zarar 100 milyar doları aştı

Milli gelirin
YÜZDE 70'i

Hükümet gelirlerinin
YÜZDE 93'ü

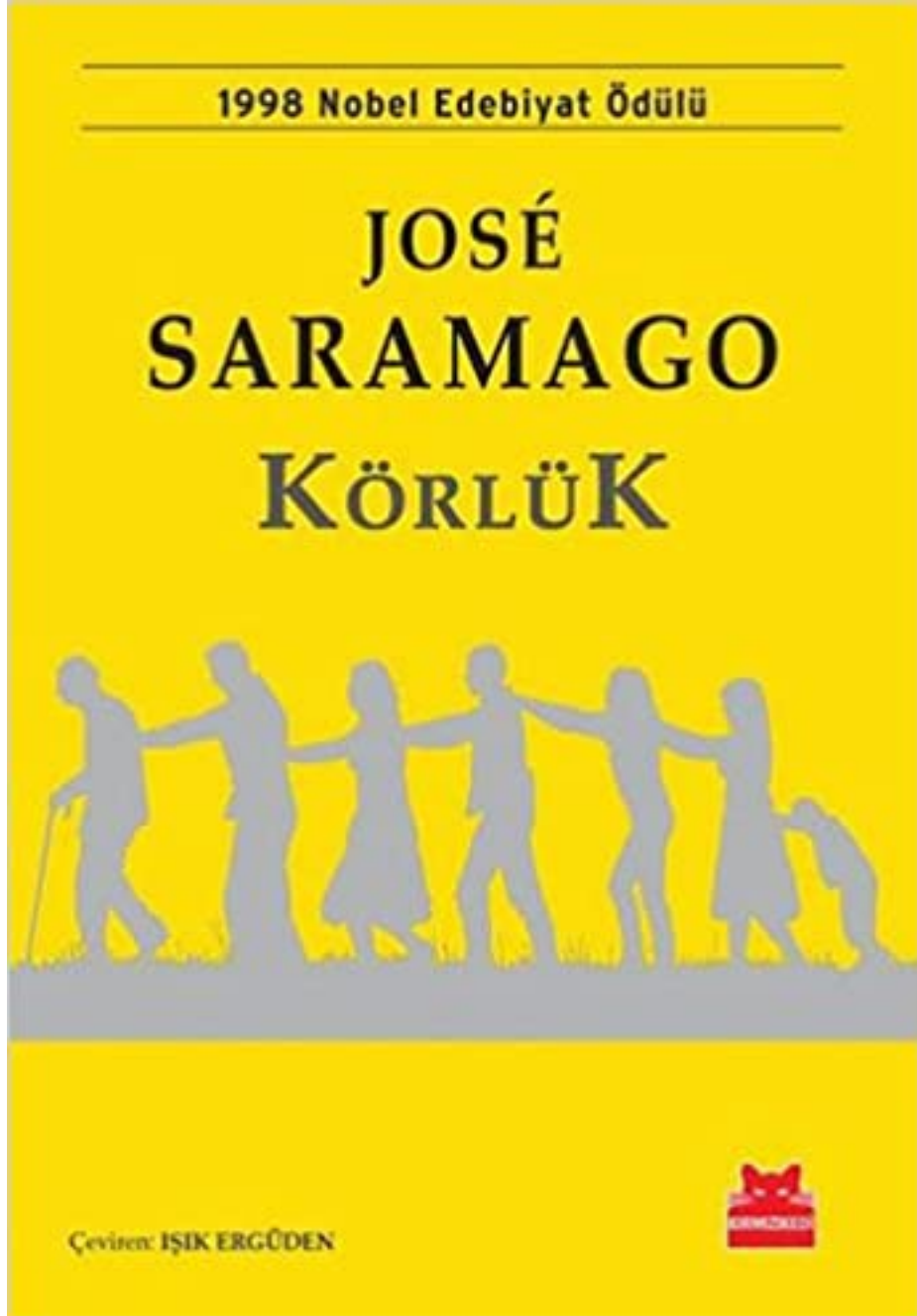
İhracatın
YÜZDE 90'ı

ZARAR 100 MİLYAR \$

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/18815>

Kitap Önerisi

Adı bilinmeyen bir ülkenin adı bilinmeyen bir kentinde, arabasının direksiyonunda trafik ışığının yeşile dönmesini bekleyen bir adam ansızın kör olur. Ancak karanlıklara değil, bembeyaz bir boşluğa gömülür. Arkasından, körlük salgını bütün kente, hatta bütün ülkeye yayılır. Ne yönetim kalır ülkede, ne de düzen; bütün körler karantinaya alınır. Hayal bile edilemeyecek bir kaos, pislik, açlık ve zorbalık hüküm sürmektedir artık. Yaşam durmuştur, insanların tek çabası, ne pahasına olursa olsun hayatta kalmaktır. Roman, kentteki akıl hastanesinde karantinaya alınan, oradan kurtulunca da birbirinden ayrılmayan,

biri çocuk yedi kişiye odaklanır. Aralarında, bütün kentte gözleri gören tek kişi olan ve gruptakilere rehberlik eden bir kadın da vardır. Bu yedi kişi, cehenneme dönen bu kentte, hayatta kalabilmek için inanılmaz bir mücadele verir. Saramago'nun müthiş bir gözlem gücüyle betimlediği bu kaotik dünya, insanın karanlık yüzünün simgesi.

Körlük, ürkütücü bir roman, beklenmedik bir felaketi yaşayan bir toplumun nasıl çöktüğünün, nasıl bencilleştiğinin ve değer yargılarını yitirdiğinin hikayesi.

Konusunun ürkütücülüğüne rağmen olağanüstü bir şiirsellikle anlatılmış bu unutulmaz roman, usta yazarın belki de en etkileyici yapıtı.